

wybranych haseł Autorka nakreśliła obrazy Polski i Japonii, które wyłaniają się ze słownikowych opisów.

Z kolei ujęcie diachroniczno-synchroniczne cechuje artykuł Kazuhiro Sadakane *Język łemkowski dzisiaj*. Autor przedstawia strategię swoich badań, których zasadniczym celem jest badanie normalizacji pisowni języka łemkowskiego oraz wyjaśnienie relacji pomiędzy pisownią łemkowską a świadomością językową Łemków.

Postępujący proces globalizacji sprawia, że zjawiska migracji (mniej lub bardziej masowej) nie są dzisiaj jedynym istotnym czynnikiem wpływającym na intensywność nauczania języka polskiego poza granicami Polski. Zainteresowanie kulturą europejską, w tym polską, intensyfikowanie współpracy gospodarczej Europy z innymi kontynentami sprawiają, że rosną (i rozszerzają się) potrzeby edukacyjne w zakresie nauczania języków Starego Kontynentu. Opublikowane w Roczniku artykuły nie zawsze są analizami wyczerpująco pogłębionymi i czasem tracą azjatycką perspektywę, której czytelnik prezentowanego tomu najbardziej by oczekiwał. W całości jednak są zbiorem refleksji, które dla zainteresowanych obrazem kształcenia polonistycznego za granicą mogą stanowić źródło nowych spostrzeżeń i glottodydaktycznych poszukiwań.

Magdalena Smoleń-Wawrzusiszyn
Katedra Języka Polskiego KUL

Monika Skibicki, *Grammatikübungsbuch Polnisch*, Hamburg: H. Buske Verlag 2011, ss. 199

Grammatikübungsbuch Polnisch [Podręcznik do ćwiczeń gramatycznych z języka polskiego] Moniki Skibickiej to praca o charakterze podręcznikowym. Jest opracowaniem gramatyki typu deskrypcyjnego o charakterze kontrastywnym. Podręcznik ten przez wzgląd na jego aspekty metodologiczne może doskonale służyć celom glottodydaktycznym. Autorka tej rzetelnej pracy jest znakomitym znawcą polskiego systemu gramatycznego, nie tylko od strony teoretycznej. Wykazuje także dobrą znajomość różnych, często subtelnych form jego aplikacji.

Skibicki od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku żyje w Niemczech, w Kolonii. Urodziła się na Śląsku Opolskim w roku 1936. Do szkoły podstawowej uczęszczała w swej rodzinnej miejscowości Gąsiorowice, a liceum ogólnokształcące ukończyła w Strzelcach Opolskich. Następnie podjęła studia w zakresie filologii germańskiej na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. Monika Gawlik (nazwisko pannieńskie) uzyskała magisterium w 1959 roku. Na tym kierunku studiów była najlepszą studentką.

Jako Ślązaczka dzieliła Golgotę swoich rodaków – i tę wojenną, i tę powojenną w PRL. Konsekwencją tego losu była decyzja o emigracji. W latach sześćdziesiątych wraz z mężem J. Skibickim wyjechała do Niemiec Zachodnich, gdzie została już na stałe. Tam podjęła studia w zakresie slawistyki w Uniwersytecie w Kolonii. Po uzyskaniu na podstawie rozprawy *Die Integration deutscher Substantive in die polnischen Mundarten Oberschlesiens* (Köln 1978) doktoratu została wykładowcą w tymże uniwersytecie. Obecnie na emeryturze, lecz nadal pracuje w zmniejszonej ilości godzin jako wykładowca. Dała się poznać jako wybitny (glotto)dydaktyk. Jako pracownik naukowy natomiast jest autorką licznych, interesujących prac językoznawczych, w tym m.in. obszernej *Gramatyki języka polskiego (Polnische Grammatik, Hamburg: Helmut Buske Verlag 2007, ss. XVI, 503)*¹.

W prezentowanej tu, wydanej w 2011 roku, pracy Monika Skibicki poddaje analizie kontrastywnej polsko-niemieckiej następujące zagadnienia gramatyczne: 1. fonetyka, 2. rzeczowniki, 3. przymiotniki, 4. przysłówki, 5. zaimki, 6. przyładki gramatyczne, 7. czasowniki, 8. imiesłowy, 9. strona bierna czasownika, 10. spójniki, 11. liczebniki, 12. wyrazy z *nie* i zdania zaprzeczone.

Omawiana publikacja zawiera także: spis treści, przedmowę, wykaz skrótów, indeks haseł, klucz rozwiązań i polsko-niemiecki wykaz wyrazów. Ten ostatni bardzo ułatwia korzystanie z ćwiczeń gramatycznych i pomaga rozumieć teksty zawarte w opracowaniu.

W sumie podręcznik składa się z 50 części. Liczne tabele przejrzysto ilustrują polskie paradygmaty gramatyczne. Na szczególne podkreślenie zasługuje zastosowana w *Grammatikübungsbuch* niezwykle pożyteczna metoda dystrybucji elementów gramatycznych, co bardzo ułatwia poprawną budowę

¹ *Polnische Grammatik* została zrecenzowana przez M. Łazińskiego w „Poradniku Językowym”, 2007, z. 10, s. 93-96. Wykaz publikacji M. Skibickiej na stronach domowych Instytutu Slawistyki Uniwersytetu w Kolonii: http://uk-online.uni-koeln.de/cgi-bin/show.pl/page?uni=1&i_nr=32&f_nr=4&id=560. Zob. też: <http://www.slavistik-portal.de/ru/datenpool/matslav bib-db.html?pageNum=0&autor=Skibicki,%20Monika> (publikacje do 1983 r.).

zdań uczestnikom ćwiczeń. Zauważyć należy również, iż przedstawiony tu podręcznik uwzględnia nie tylko różnice form gramatycznych między językiem polskim i niemieckim, zwraca też uwagę na analogię form w obu językach. Ta metoda bilateralna daje wgląd w istotę i funkcjonowanie języków. Może zatem mieć, oprócz celów dydaktycznych, znaczenie dla teorii lingwistycznej. Autorka doskonale wyczuwa różnice między kodem języka pisanego i mówionego, np. w odniesieniu do participiów.

Język zastosowany do opisu prezentowanych zjawisk gramatycznych (metajęzyk) jest precyzyjny, czytelny i zrozumiały. Objaśnienia, komentarze i polecenia nie sprawią trudności ani użytkownikowi języka niemieckiego, ani średnio władającego językiem niemieckim obcokrajowcowi.

Omawiana praca nosi istotne znamiona rzetelnej roboty naukowej i jako podręcznik na pewno spełni swoje zadanie w nabywaniu kompetencji języka polskiego.

Jerzy Jeszke
Emerytowany profesor KUL